

2021 notu: Bu yazı 2014 yılında yazıldı. Bugün yumuşak gelebilir. O günün şartlarını düşünerek okumanızı salık veririm.

Lise yıllarımda biri beni *Hocaefendi*'ye benzetmişti, sınıfın köşesinde kimseyle derdi olmadan kitap okuyan, kızlarla iki kelime edince yüzü kızaran biri... Cemaatten sıtkım o zamandan sıyrılmış olduğum için beklenen tepki yerine *nerede hata yapıyorum* diye düşündüm. Oğlana da bir şey söylemedim. Şaşırdım çünkü, iyisiyle de, kötüsüyle de kendimi benzettiğim biri değildi.

Cemaat ve hocaefendi, o zamanlar da tanınmıştı ama şimdiki gibi sivrilmiş ve efsane menbaı bir yer değildi. Yaptıklarını *takdir etmemek* bugünkünden daha zordu ve şahsen akabindeki yıllarda karşılaştığım krizlerle henüz muhatap olmamış olduğum için, hissi bir uzaklık dışında hilafında söyleyebileceğim bir şey yoktu.

Hala da hilafında söyleyecek bir sözüm yok. Kısaca söyledikleri, yazdıkları, *planları*, siyasetleri beni tatmin etmiyor diyebilirim, ancak bu onun değil *benim* meselem. Tatmin olan yüzbinlerce insan olduğuna göre, herhalde mesele benim.

Cemaatin içinde kısa da olsa zaman geçirdim. Adam toplama üzerine kurulmuş bir Ponzi planı gibi gelmiştir bana hep. (Charles Ponzi de hocaefendiyi andırıyormuş biraz.) *İnsanların imanını kurtarmak* hevesiyle kendini dağa taş a Afrika'nın çöllerine vuran arkadaşlarım da oldu, samimiyetleri hakkında şüphem olmasa da, yaptıklarının Allah'ın dinine mi, Türkiye Cumhuriyeti'ne mi faydalı olduğu konusunda her zaman şüphelerim oldu. Bayrak ve vatan gibi kavramları gereğinden fazla ciddiye aldıklarını, dinin *uyarıcı* tarafını değil *uyuşturucu* tarafını öne çıkardıklarını düşündüm, yine de beni *soğutan*, hemen hiçbir konuda pragmatizmin ve geleneğin basmakalıp sözlerinin ötesinde bir fikri olmayan bir topluluk olmaları oldu. *Hizmet için* yaptıklarını söyledikleri *tedbiri*, artık o derece iliklerine işlemiş ki, gerçekten ne istediklerini kendilerinin de bildiğini sanmıyorum.

Şöyle anlatayım, hazretlerine gitsem desem ki, *hocam, tasavvufsuz İslam olmayacağını, şıhı olmayanın şıhının şeytan olduğunu düşünüyorum*, hocanın benimle hemfikir olacağına eminim. Başka bir gün gidip, *tasavvuf, İslam'ın içten yıkan düşmanıdır, mutasavvıfların hepsi şirk içinde* desem, yine hemfikir olacağına eminim. Ertesi gün gidip *başörtüsü ayrıntı bir konudur, zaten pek o kadar da farz değil* desem benimle yine hemfikir olacaktır, başka bir gün *başörtüsü İslam'ın temel hususlarından, ona uzananların hepsi kafir* desem, yine benimle hemfikir olur.

Buradaki sıkıntıyı anlıyor musunuz?

Hocaefendi de dahil cemaatteki hemen hiçkimsenin bu gibi meselelerde ne düşündüğünden emin olamazsınız. (Şahsen ben değilim.) Önemli olan onları sevmenizdir, *hakikat* umurlarında olmadığı için mi, gemilerini laf cambazlığıyla yürüttükleri için mi bilmem, hemfikir görünüp, ilişkiyi devam ettirip, bir sonraki *istişare* için isminin yanına bir çarpı atmak veya himmet toplanacağı zaman telefon edebilmek gibi hedefler uğruna üstünde durmaz.

Vaazlarında bildiği tüm batılı mütefekkir isimlerini sayıp, hepsini okumuş pozlarına yatma pragma-

tizmini bile boş bırakmayan birinin, tabii ki ağır meseleleri dert edip de beni veya başkasını etrafından uzaklaştırmasını bekleyemeyiz.

Bana *nerede yanlış yapıyorum* diye sorduran buydu. Çünkü o zamanlar da, şimdi de, eşya ve hadiseler üzerinde (yanlış ve eksik de olsa) net bir fikri olmanın, adam toplamak adına kıvırmaktan daha makbul olduğunu düşünürüm.

Cemaat siyasetle içli dışlı olduğu, sıkletinin ötesinde işlere bulaştığı, politikacılara yön vermeye, siyaset konusunda ahkam kesmeye başladığı halde, sadece ikinci ağızlardan, o da hem nalına, hem mihına yorumlardan başka bir siyasi fikrini bilmiyoruz. Nedir, mesela İsrail'e bakışları nedir? *Coca Cola* boykotu düzenlerken, *her koladan İsrail'e mermi parası gidiyormuş* gibi saftirik propagandası yapanların, Mavi Marmara'dan sonra (şühedanın arkasından susacak kadar bile edep göstermeden) *keşke izin alsalardı* demesini mi fikir saymalıyız? PKK ve Kürt meselesi hakkında ne düşünürler? Milliyetçiliği ılık ılık damardan zerkedip, Said Nursi'nin Kürt olduğunu unutturacak kadar Türklük edebiyatı yaptıktan, yetmişiki millete (ne işlerine yarayacaksa) İstiklal Marşını öğrettikten sonra *aslında Kürtçe okullarda okutulsa iyi olabilir* demek mi siyaset?

İşin başında, henüz küçük adımlarla, şehirlere okumaya gelen gençlere yardımcı olmak için öğrenci evlerini desteklemek gibi hayli safiyane bir hareketken, ben de aralarında bulunmak isterdim. Velakin bugün, dışardan bakan biri için, bir menfaat birliği görüntüsü çiziyorlar. Cemaat cüssesi zihinsel sıkletinin üzerinde büyümüş bir devi andırıyor, Türkiye'ye ve dünyaya *eğitim şart, demokrasi güzel* gibi sloganlardan öte bir fikri katkısı olmayan, muhtemelen kendi içinde hiziyeleşmiş, gücünün sorumluluğunu alacak dirayetten uzak bir dev.

Denecek ki, Tayyip Erdoğan da benzer hasletler taşıyor mu? Tayyip Erdoğan iyi olabilir, kötü olabilir ancak her halükarda gücünü birilerinin ona oy vermesinden alır. Yarın girdiği seçimi kazanamazsa, Tayyip Erdoğan'ın herhangi bir parti başkanından farkı kalmaz. Fethullah Gülen'se *la yus'el* bir konumda.

Vaazlarının hiçbirini uzun uzadıya dinlemedim. *İstişare* dedikleri (ve nafil ibadetler de dahil, tüm faaliyetlerini ortalık yere serdikleri) toplantılarda kaç kaset dinlediğimiz de sorulurdu. Ben de yalan söylememek için, o zamanlar herkeste mevcut hızlı kaset kopyalayan teybin daha da hızlandırıcı düğmesine basılı tutarak *dinlerdim*. Vıyk vıyk vıyk arasında anlatacak kadar bile bir şeyler kalırdı bende, zaten genelde bildiğim konular... *Geleceğimin* parlak olabileceğini sezmiştim, o zamanki tabiatımın büyük kısmı kadından kaçmak üzerine kuruluydu, bunu *kendini vakfetmek* olarak pazarlamak kolaydı ve işime de gelirdi, derslerde anlattıklarının hemen hepsini biliyordum, en fazla Risaleler'in dilini sıkılmadan anlatacak kadar öğrenmek gerekliydi ki, o da bana çok zor gelmiyordu. Tuhaftır, o zamanlar da Risaleler'e karşı pek aşık değildim, ihtiram halesinin derinlikten değil, ve bağlacıyla eklenmiş paragraflık cümlelerden kaynaklandığını düşünürdüm. Cemil Meriç'in Said Nursi için *fikirden çok iman* demesinde düşüncemi tasdik ettiği intibasını aldığımı hatırlıyorum. Yine de dışardaki bir çok yere göre kendimi ait hissedebileceğim bir yapıydı cemaat.

Bununla beraber bir yerde bir anormallik vardı. Hocaefendi diğer hiçkimsede görmediğimiz bir şekilde ortalık yerde ağlıyor, vaazlara Hz. Peygamber'i misafir ediyor, bütün *emirleri* ondan alıyordu. Bu kadarı bildiğim kadarıyla geleneksel tarikatlarda bile bulunmazdı; Hz. Peygamber'i rüyada görmek bu kadar ucuzlatılmaz, her şeye malzeme yapılmazdı. Bir arkadaşımın *abilere tasdik ettirdim, Hocaefendi hem Mehdi, hem Hz. İsa'yımış* demesinden de bu işin ucu olmadığını farketmiştim. (Nasıl bir ihtiramsa, ikisinden birini başkasına bırakacak kadar bile gözü kimseyi görmüyor, Hasan Mezarıcı bile en azından *ben İsa'yım, mehdi de Said Nursi'yymiş, gelmiş gitmiş* diyordu, oradan mukayese edin.) Daha sonradan M. Fethullah Gülen'in de *Mehdi* demek olduğunu söyledi biri.

Bunları elbette kendisine veya cemaatin neferlerine sormuş değilim, sorsam da alacağım cevabı biliyorum, ancak bildiğim başka bir şey aldığım cevabın kim olduğumla, cemaatin neresinde olduğumla ilgisinin de yüksek olacağı. Yukarıda da anlattığım gibi, cemaatin alışkanlığı cevapların kişilere göre değişmesi... Hristiyana başka, Müslümana başka, Museviye başka, Kemalist'e başka, Liberal'e başka, başkasına başka başka sözler.

Bu benim *büyük* sayacağım insanların özelliklerinden değil.

Bunları söylediğim zaman *ama cemaatin içinde çok mübarek insanlar var* şeklinde bir cevap geliyor. İlk olarak, evet, doğru, zaten cemaat dediğimiz onların sayesinde ayakta duruyor, Allah onların ecirlerini artırsın; buna mukabil ikincisi ise, etrafına karşı iyi olmak, mensubu bulunduğu hareketin doğruluğunu maalesef isbat etmiyor. Süryani rahipler de, Budist keşişler de herhalde gayet iyi insanlardır, günlerinin büyük kısmını ibadete ayırırlar; bazılarının yüzlerinde Allah'ın nurunu görürsün, eğer bunlar bir fikrin doğruluğunu isbat ediyorsa, rahiple rahip, keşişle keşiş mi olacağız?

Takındıkları tavrın İslam soslu bir rahiplik tavrı olduğu da zaman zaman aklıma geliyor. Cemaat, Roma Kilisesi'nin kesin hatlı hiyerarşisini ve kardinal, piskopos, keşiş, rahip, misyoner gibi sınıflarına denk gelen kimlikleri ilham ediyor. Hiyerarşi hiyerarşiye benzer, doğru, ancak *biz onlara ruhbanlık yazmadık, kendileri uydurdu ve hakkını da veremediler* ayetini bile bile, ruhbanlığın en bariz vasfı olan *evlenmemeyi* kurumsallaştırmanın, onlardan birinin tabiriyle *kendini vakfeden ellibin kişi var* diyebilmenin aklıma ne getirmesi gerekir? Herhangi bir ferdin mazur olduğu gibi, Said Nursi de evlenmemekte mazurdu, ömrünün büyük kısmını hapisanede geçiren birinden zaten bunu beklemek abes ve fakat bu *rahiplerin* kaçının böyle bir mazereti var?